

Остіан Зденек Зденекович
*аспірант кафедри міжнародної торгівлі та маркетингу,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана*
ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-6305-2368>

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-367-8-12>

ВПЛИВ ФАКТОРІВ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ НА МІЖНАРОДНУ ТОРГІВЛЮ ТУРИСТИЧНИМИ ПОСЛУГАМИ

Війна, пандемія, теракти, масові заворушення і протести, санкції, міждержавні бар'єри – цей, далеко не повний перелік негативних факторів, все частіше стає темою для сучасних новин в усьому світі. Актуалізація та розуміння геополітичних процесів, які в переважній більшості стають причинами цих явищ, дозволяє знаходити дієві механізми протидії, розробляти застережні заходи випереджувальної дії або завчасно реагувати на загострення ситуації, яка може призвести до розвитку руйнівних сценаріїв. По багатьом прогнозам повне відновлення світової туристичній галузі від наслідки пандемії COVID-19 очікується на початку 2024 року, по деяким даним світовий туризм вже вийшов на показники кінця 2019 року [1; 2]. Таким чином, тільки для відновлення після однієї пандемії знадобилося більше чотирьох років. Якщо припустити, що за умов відсутності значних факторів негативної дії за вказаний період туристична галузь мала зростати в результаті гармонійного щорічного збільшення обсягів торгівлі, то з урахуванням інфляційних процесів реальне відновлення галузі все ще не досягнуте.

Нажаль, окрім пандемії COVID-19, динамічні геополітичні зміни в світі демонструють зростання військової напруженості через очікування розширення протистояння між Росією та Україною в Європі, ескалації військової напруженості на близькому сході, де існує загроза війни коаліції ісламських країн проти Ізраїлю, а також очікування реалізації загрози нападу на Тайвань з боку Китаю. На цьому тлі проблематика розвитку туристичної галузі відходить на

другий план, оскільки низка крупних геополітичних гравців світу зосереджує увагу на збільшенні оборонних видатків, накопиченні воєнних потужностей, як фактор стримування агресії. Одночасно з зростанням військової напруженості, зростає загроза чергової фази атак з боку ісламських терористичних організацій. 7 жовтня 2023 року атака угруповання Хамас призвела до загибелі близько 1200 цивільних осіб та спровокувала тривалий воєнний конфлікт в регіоні між збройними силами Ізраїлю та різними ісламськими угрупованнями, які діють як безпосередньо в секторі Газа, так і сусідніх з Ізраїлем Лівані і Сирії [3]. 22 березня 2024 року в підмосковному м. Красногорськ в концертному залі Крокус Сіті Холл було здійснено терористичний напад, в результаті якого офіційно загинули 145 осіб, а ще 95 осіб вважаються зниклими без вісти. Відповідальність за теракт взяла на себе угруповання «Вілайт Хорасан» – афганське відділення міжнародної терористичної організації «ІДІЛ»[4]. Враховуючи атаки угруповання хуситів на торгові судна, що рухаються азійським торговельним коридором близько Ємена, можна зробити висновок про початок чергової серії терактів з боку ісламських радикальних терористів, атаки яких стають дедалі смертоносними, що підтверджує звіт, підготовлений Інститутом економіки та миру (IEP) за джерелами даних Dragonfly Terrorism Tracker та інших [5]. Необхідно зазначити, що ці терористичні атаки вже негативно впливають на міжнародний туризм через зменшення відвідувань Ізраїлю, збільшення вартості морського сполучення між Азією та Європою [6; 7]. Очевидні негативні наслідки для міжнародного туризму від зростання терористичної небезпеки слід очікувати через загострення міжнаціональної та релігійної ворожнечі, активізації лівих політичних сил, що використовують антисемітську риторіку для досягнення своїх цілей, в тому числі, через організацію масових заворушень.

Дослідження впливу геополітичних факторів на міжнародну торгівлю туристичними послугами необхідне для всебічного та глибокого розуміння взаємозв'язків між подіями різного походження, наслідків, які зазначені події можуть спричинити для туристичної галузі в ендегенному та екзогенному вимірах, соціальну

та національну складову відносин у міжнародному туризмі в світлі зростання геополітичної напруженості. Класифікація та порівняння ступеню загрози для міжнародного туризму від дії того чи іншого чинника геополітичної нестабільності визначає коло пріоритетних задач, які мають бути вирішені для збереження життя та здоров'я туристів, зменшення економічних втрат, забезпечення цілей сталого розвитку міжнародного туризму. Окреслене коло питань є важливим дослідницьким внеском для туристичної галузі в глобальному вимірі і особливо актуальне для повоєнного відновлення і розвитку туристичної діяльності в Україні.

Список використаної літератури:

1. International Tourism to End 2023 Close to 90% of Pre-Pandemic Levels. UN Tourism. Bringing the world closer. URL: <https://www.unwto.org/news/international-tourism-to-end-2023-close-to-90-of-pre-pandemic-levels>
2. International Tourism to Surpass Pre-Pandemic Levels in 2024. Statista Daily Data. URL: <https://www.statista.com/chart/21793/international-tourist-arrivals-worldwide/>
3. 2023 Hamas-led attack on Israel. *Wikipedia – The Free Encyclopaedia*. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/2023_Hamas-led_attack_on_Israel
4. Теракт у «Крокус-Сіті Голлі» – Вікіпедія. 2024. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Теракт_у_«Крокус-Сіті_Голлі»
5. Global Terrorism Index 2024 – World. ReliefWeb. URL: <https://reliefweb.int/report/world/global-terrorism-index-2024>
6. Israel-Hamas war ices hopes for post-pandemic tourism rebound. *The Times of Israel*. 2024. URL: <https://www.timesofisrael.com/israel-hamas-war-ices-hopes-for-post-pandemic-tourism-rebound/>
7. Tourism to Israel dives again in November as war with Hamas hits two months *Reuters*. 2023. URL: <https://www.reuters.com/world/middle-east/tourism-israel-dives-again-november-war-with-hamas-hits-two-months-2023-12-07/>